

המטרה האמיתית לא היתה להשיג הסדר או שלום פנימי - אלא לשבור את כל ציבורי העובדים בחברה

בשוחד או בכוח פיסי, כדי להשתמש בו לשבירת שביתות. בשבועיים האחרונים נגחה ההסתדרות כאגודה צהובה. ההסתדרות היא חלק מן המעבד ביד. היא מחזיקה בחלק ניכר ממניות אל-על. כל דרישה של עובדי אל-על מן המעבד מכוננת, על כן, גם נגד ההסתדרות. הנציגים המעופפים של ההסתדרות במועצת-המנהלים שותפים לאחריות על הנעשה בחברה.

תפקיד צמרת ההסתדרות, כתוכנית-המימון צע של בן-ארי ודוידאי, היה להפעיל לחץ פסיכולוגי על העובדים, לשבור את המוראל שלהם, להוכיח להם שהם נותרו, לא כל גיי בוי שהוא - וכך להביא לכניעתם המוחית למת לא רק של פועלי-התחזוקה, אלא של כל העובדים בחברה לעתיד-יבוא.

ההסתדרות: פיאודל מרוגז

כדי לבצע זאת, נאחזו ראשי-ההסתדרות במיליטריזם אחת: "מרות". פועלי-התחזוקה סירבו לקבל את "מרות ההסתדרות". לכן "הסירה ההסתדרות את התגנה" מעליהם. המושג "מרות", בהקשר זה, הוא מבטית. במישור פיאודלי יש "מרות" - שד המלך על הדוכס, הדוכס על האביר, האביר על הצימית. איזו "מרות" יש באגודה של עובדים, שבה בולם שווים לכולם? איזו "מרות" יש לעסקנים המיקצועיים, השולטים בהסתדרות, על העובדים המקיימים אותם במיניהם, ה"מנוכים משכר-עמדם? למי יש "מרות" על מי - לעסקן על החבר, או לחבר על העסקן?

כל תפקידה של ההסתדרות כאיגוד מיקצועי הוא להגן על כל ציבור-עובדים. כשהיא עושה את ההיסך, היא מועלת בתפקידה. היא דומה לשומר-רוח הפורץ קופות. יכולה ההסתדרות, אחרי שגיבשה מדיניות ברוב-דיעות, לשכנע קבוצת-עובדים החושבת אחרת, להידבר עימה, להסביר לה את מדיניות הצמרת. אך העובדים עצמם הם ריבוניים - והם צריכים להחליט על דרכם. אחרת אין ההסתדרות איגוד מיקצועי של עובדים, אלא מישטרה מטעם המעביד והממשלה.

חופש העובדים במבאק מיקצועי אינו ערך סוציאליסטי בלבד (אין הוא קיים בשום מישור קומוניסטי, דווקא, כשם שלא היה קיים בשום מישור פאשיסטי). זהו קודם כל ערך ליברלי ודמוקרטי. המישורים הקאפיטליסטיים המתקדמים בעולם קיבלו אותו זמן - לא רק מפני שהוכח שבסופו של דבר זה מועיל למשק, אלא גם מפני שזהו עמוד-תווך של מישור דמוקרטי וליברלי.

בשבועיים האחרונים הוכיחה ההסתדרות שוב שהיא רחוקה מאוד מכך, וכי היא דומה יותר לאגודה מיקצועית בוזשכיות, הפועלת מטעם הממשלה והמעביד הציבורי.

היא החליטה, להסיר את ההגנה המיקצועית מעובדי התחזוקה - החלטה הפגנתית שנועדה להכשיר את הקרקע להבאת מפירי-שביתה, ולכלל המעשים הקיצוניים שהיו באמתחתו של בן-ארי.

יצחק שדה התהפך בוודאי בקברו, כאשר הרימה סיעת מפ"ם בוועדה-הפועל את ידה למען החלטה מחפירה זו. הליכוד נמנע, לכאורה, מהצבעה - אבל רק כדי להציע פיתרון גרוע עוד יותר: בורות-חובה, תרופת-הספלא של מוסוליני, פראנקו והקולונלים זיווניים. ל"ע הצטרפו להצעה זו בהתלהבות.

רק הסיעות הקטנות הצביעו בעד הידברות עם העובדים, וברור חברי של הבעיות. הצעת סיעת מרי להזמין לוועדה-הפועל את פועלי-התחזוקה ולשמוע מה בניהם, נדחתה ברוב גדול.

מעל ואחח לשולחן

במשך השבוע האחרון התבררה התמונה יותר ויותר. בעוד שחברי-כנסת הופיעו על המסך והשמיעו דברים שהעידו שוב כי אין להם מושג על מה הם שוחים, פעלו בן-ארי וחבריו על פי התוכנית. כאשר פועלי-התחזוקה הודיעו שהם מוכנים לוותר, ולקבל את הדין, ניתן להם הדבר. ההשבתה נמשכה עוד כמה ימים, במחיר של 2 מיליון ל"י ליום, כשהחברה מסרבת לקיים מגעים. היא סירבה אפילו לאפשר לפועלי-התחזוקה לטפל במטוסים המקורקעים - דבר אלמנטרי בכל שביתה - ובכך סיכנה את ציוד המיליונים של התעופה הישראלית. כי בן-ארי לא רצה הסדר אי פשרה. הוא רצה שפועלי-התחזוקה יישברו בגלוי ועיני כל, כדי שהדבר יהרוס את המוראל של כל עובדי-החברה, מהמטייסים ועד לפועלי-הניקיון.

הדאגה היתה, שזו תהיה חשיפתה של ריאקציה נדמה כי מטרות המבצע לא הושגו במובן? אן. החברה נאלצה להפסיק את החשבתה קודם שהשיגה את השבירה הסופית של כל ועדי העובדים. מודע? יתכן שהתחלה החלה חוששת מראשיתה של ריאקציה ציבורית, בייחוד אצל כמה מציבורי-העובדים שמחוץ לאל-על. כמו הימנים הדירוגיים. זה יכול היה להפוך לכדור-שגל. יתכן שנוצרו לחצים נגדיים בצמרת השילטון. על כל פנים, ניתן לפועלי-התחזוקה להכות על חטא ולחזור לעבודה. רק קומץ אנשים יודע מה הוסכם למעשה מתחת לשולחן.

למישרד-האוצר שלושה נציגים במועצת-המנהלים. דן הלפרין, עוזר שר-האוצר, קובע שבדק ומצא שלפחות נציג אחד מבין השלושה נוכח תמיד בישיבות. תפוסה של 33% אינה מעידה על התעניינות רבה.

אחד מהשלושה הוא מנכ"ל האוצר, אברהם אגמון. מובן שאינו יכול להשתתף לעיתים קרובות במועצה. מפני שהוא עסוק מאוד. הוא טס ברחבי העולם. כאשר אפילו אנשי-האוצר יודעים על מעשיו רק בחלק מימי שהותו בחו"ל.

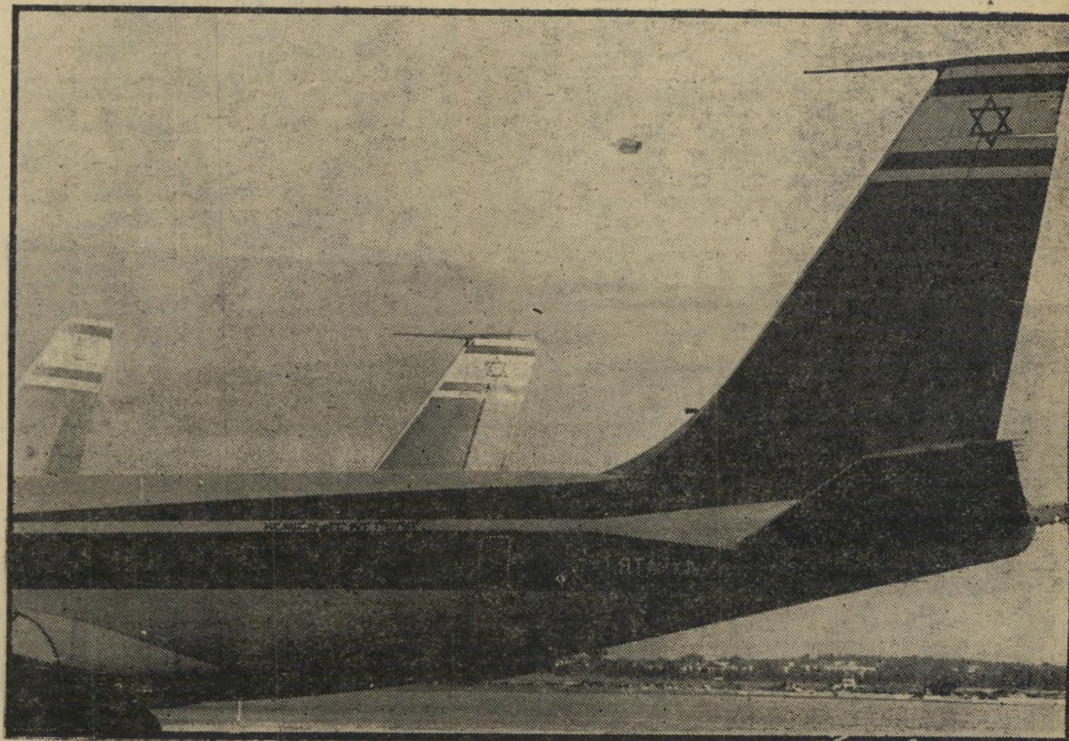
כאשר הוא בא ארצה הוא עסוק בהופעות בכלייהתקשורת, כדי להסביר לציבור מדוע צריכים להדק את החגורה.

אפשר היה להמשיך בתיאור מעשיהם ומסעותיהם של חברי מועצת המנהלים - אך הדבר עובר את גבולות הרכילות. די בתיאור קצר זה כדי להבין מדוע הסכה מועצת-המנהלים של אל-על לבדיחה מעופפת. בן-ארי עושה באל-על כבתוך שלו. כאשר החליט

(החשך מעמוד 13) גם הממשלה וגם ההסתדרות אינן פועלות בפרשה זו בהתאם לתפקידיהן הממלתיים והסוציאליים, אלא כחלק מן החברה, כמו ע"כ ביה, כמחלקות-מישנה של הנהלת "אלי-על" הן מהוות הטיבות באגדת בן-ארי.

אין בכל רחבי המערך הציבורי תפקיד מבוקש יותר מאשר זה של חבר מועצת-המנהלים של אל-על. אפילו מיכאל צור הגדול, שגילגל מיליונים סביב כדור-הארץ, דאג לקבל כרטיס-חבר באגדה זו. רק גדולי הפרוטקצור נרים של המימסד זוכים בפרס זה. מדוע?

נגלל סיבה אחת ופשוטה: חברי מועצת המנהלים של "אלי-על" יכולים לזווג את חריבם, ככל עת, לזכ מקום. כרטיס-החבר הוא כרטיס-טיסה פתוח. אם כרטיס כזה בכיס, אתה פשוט עוזר לכל מטוס, בכך עת הנראית לך, יושב במח"לקה הראשונה, טס לכוון המתחשק לך.

הצי הדומם: המטוסים המקורקעים לא לדבר, לא לטפל

להשביט את החברה, יכול היה לתכנן את המהלכים בשקט. כמפקד השולט בגייסות. העיתונות בכיסו (כרטיסי-יחסים). ראשי המיפולגות בכיסו. ובעיקר: הממשלה וההסתדרות. שני שותפיו העיקריים, בכיסו.

יעקובי: פרס במהדורת-כ"ס

על תפקידו של שר-התחבורה בפרשה זו אין צורך להרבות דברים. יש אימרים כי שימיעון פרס הוא מהדורה גרועה יותר של משה דיין. אין ספק שגד יעקובי הוא מהדורה גרועה יותר של פרס.

שיטת פרס, שהגיעה לידי שיא חדש במהדורת יעקובי, היא: לדבר הרבה, תמיד בסיגנון סכסכוראינטלקטואלי אך חסרת-תוכן, ולא לעשות דבר. כל עוד מדברים, אין ציבור שם לב לחוסר-המצע.

אין שעה שבה אין בפי יעקובי שלל של תיאוריות ציבועניות, העושה רושם כביר. אולם כשר-התחבורה (ולפני כן כסגן-שר) הוא כישלון טוטאלי. אין הוא מסוגל לבצע את הפיתרונות המעשיים הפשוטים ביותר לבדיעות החופות. אבל יש לו פיתרון כולל: לסגור.

כמו בפארודיה על תוכנית-הפארודיה ניקויראש, מציע יעקובי: "לסגור את הכל" התחבורה איננה דוספת? לסגור אותה! יום בשבוע, יומיים בשבוע, במרכזי הערים, לא השוב היכן ומתי - תעיקר לסגור.

לעצור את התנועה, לייבש את הימאות, לקרר את התעופה.

לכן, כאשר באו אליו אנשי אל-על ובפיהם הרעיון "לסגור את החברה" התלהב יעקובי מייד. זה התאים בדיוק לסיגנונו. זה איפשר לו להופיע בטלוויזיה כגבר, לדבר אל פועלי-התחזוקה כפי שימיעון פרס מדבר אל הלבנונים, להגיש אולטימטומים, ובכלל להיראות כמנהיג קשוח, החלטי, היודע מה הוא עושה.

עם יעקובי לא היו לבן-ארי בעיות. הוא היה נושאי-כיסים נאמן בכל ימי החשבתה. הרבה יותר חמור היה התפקיד שמילאה בפרשה זו צמרת ההסתדרות. בארצות-האברית מקובל המושג "אגודה מיקצועית צהובה" - אירגון-פועלים שעליו השתלטו המעבידים,

מה עשו חברי מועצת-המנהלים בכל אותן שנים, בהן הלכו ונערכו יחסי-העבודה בחברה. עד כי חסכו למיטען-חבלה ענקי שהמתין רק להפעלת תנפץ?

בשנת 1967, בתקופת כהונתו כשר-התחבורה, דאג משה כרמל ויחסי-העבודה בחברה. עזר כי חסכו למיטען-חבלה ענקי שהמתין רק להפעלת תנפץ?

לפני ארבעה שבועות הוא חזר ארצה מטיוול ממושך במיורח הרחוק ובארצות-הברית. קודם לכן, ב-25 בספטמבר, נסע לחודש ימים לטוקיו ולבנגקוק. לאורך השנה הוא שוהה במשך כ-30% מזמנו בחו"ל. אילו היה חייב להוציא את מחיר הטיולים מכותו הפרטי, היה הדבר עולה לו כחמישים אלף ל"י לפחות. כדי להרוויח סכום כזה נטו, היה צריך לקבל שכר-ברוטו של מאות אלפי לירות. (בחברה מתלוצצים שמה כרמל צריך לטוס הרבה, כדי ללמוד את ענייני התעופה. כי כרמל, קיבוצניק לשעבר, חקלאי ועורך עיתון מיפלת, לא למד ענייני תעופה.) עקב מסעותיו התכופים, נעדר כרמל לעיתים קרובות מיישבות מועצת-המנהלים של החברה.

בהעדר מן הארץ, קורה דבר מוזר: לעיני תים קרובות ממלא המונכ"ל את מקום היו"ר. כלומר, האיש שהמועצה נועדה לפקח עליו, מנהל את המועצה. לדברי כרמל עצמו, מדווח לו בן-ארי טלפונית על אסדר הוותל במועצת-המנהלים. יתכן שכרמל ממלא את תפקידו כטלפאט. מועצת-המנהלים היא חותמת-גומי בידיו. לא רק משה כרמל מרבה להתעופף. כך עושים גם רוב עמיתיו במועצה. איך אפשר לעמוד בפיתוי? מדוע לוותר על טיסה נהדרת למען ישיבה מעעממת של מועצת-המנהלים, שכל מטרות היא לומר אמן? משה ריבלין, מנכ"ל הסוכנות היהודית, מייצג את הסוכנות בהנהלה. ריבלין, השוהה בחו"ל במשך מחצית ימי השנה, מחמיץ ישיבות רבות של המועצה.